

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)

2 iuliu st. v.

14 iuliu st. n.

Ese în fiecare duminică.

Redacțiunea :

Strada principală 375 a.

Nr. 27.

ANUL XXV.

1889.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl ; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

Bărnăț.

— La a 25-a aniversare a morții sale. —

Bără 'n ajun de primăveră,
Toți așteptau să vină ăra
Cel timp senin de mult dorit ;
Dar ătă 'n loc de vremea bună,
De-odată muge, vue, tună
Ș-un vifor gróznic s'a pornit.

Se 'ntunecă tot firmamântul,
Se sgudue din fund pământul
Ș-un răcnet urlă din apus ;
Popórele prind arma 'n mână
Și Europa cea bețrână
Stă 'n flacări tótă, jos și sus.

Și vijelia sdrobotóre
Derimă ușa de 'nchisóre,
Toți sclavii ies, tiranii pier ;
Sosit-a ziua judecării
Și curcubeul libertății !
Se 'naltă mândru sus pe cer.

In lumea ce vioi tresaltă,
Românul singur mai stă baltă . . .
Dar éc' un glas de prin Selagiu,
Din văi, la munți și 'n culmi resună
Si patruzeci de mii s'adună
Pe câmpul libertății 'n Blaș.

Ce mândră zi de veselie !
Un nēm stăc' acum invie
Și-și cere dreptul locul seu !
Bărnăț se urcă la tribună,
Vorbeșce, fulgeră și tună,
Ca ș-un pofet și semișeu.

Cum Moise scese pîn minune
Sicriul legilor, el spun
Credeul pentru nēmul seu,
Și-l face stég și ni-l implântă,
Să-l șcie toți ca legea sfântă,
Să-l vėdă lumea, Dumneșeu.

Pe stég a scris cuvinte sfinte :
Că nu mai vrem de-acum năvite
Să fim tot sclavi p'acest pământ !

Deci facă-se 'n sfērșit dreptate,
S'avem și noi din libertate.
Că ne-a creat tot Domnul sfânt.

Și vorbele-i izbesc și taie,
Fac sângele prin vėni văpaie,
Din minți gândiri innalte scot ;
Pe toți un foc ceresc ridică,
Devin titani ce nu șciu frică
Și vreu să ia pământul tot.

De-atunci incepe lupta mare,
Ce vré lumină, deșteptare
Ș-un loc mai nalt și mai cinstit ;
Er stégul cel cu vorbe sfinte
Ne felfăe pe drum nainte
Și noi urcăm neconțenit.

Stegarul cel de-odinióră
Un dor mai are, ca să móră
In satul de-unde s'a ivit ;
Și plēcă frânt și 'n drum zăreșce
Sātuțul, casa și soseșce,
Sărută pragul — ș-a murit . . .

Ești mică Bocșă, dar la tine
Românii vin să ți se 'nchine,
Căci ai un farmec nalt și sfânt ;
O stea conduse regii-odată,
Pe tine doue ni te-arată :
Bărnăț in lėgăn și 'n mormėnt.

Mormėnt ! Tu Meccă romănescă,
Isvor cu darul să 'ntărăscă,
Altar cu farmecul ceresc ;
Să fie binecuvėntate :
Movilă, erbă, flori uscate
Și tóte cari din tine cresc !

Tu vėnt duios, ce plāngi pe cruce,
Să iai din glie când te-i duce
Ș-o 'mprăștie noue tuturor ;
Fă foc tot firul de țerină,
S'aprindă minți și braț și vėnă,
Credințe tari in viitor !

Iosif Vulcan.

Bărnauț și adunarea din Blaș.

(Din »Suvenirii Contimporane.«)

Acolo (la Sibiu) pentru prima oră auziram vorbindu-se de Bărnauț, unul din cei mai învățați și mai populari bărbați ai Ardealului. Mersemăi mai mulți Moldoveni la el și făcurăm cunoștința lui. De-odată remaserăm estasiați: nu ne puteam da seama cum se putea ca un asemenea om să se bucure de un nume atât de mare. În adevăr acest om avea un aer de tot comun: vorba lui îngăimată, natura lui timidă, manierile lui ordinare, fiziognomia lui liniștită, nu exprimau mai nimic; din contră, părea a fi un jumătate de om, o fantasmă ce ar fi abandonat Purgatorul ca să se mai întorcă odată pe lume. Dar după ce ne mai lipirăm de el, după ce ne lăsarăm în convorbiri mai intime, recunoscurăm în el un bărbat în adevăr superior: la cuvintele de patrie, națiune, românism, el se entusiasmă ca un poet; figura lui luă un aer de om inspirat, de profet; vorba lui, un accent simpatic și dureros: căutătura sa sverliă scantei de curagiu și de terorism. Bărnauț se bucură de o popularitate imensă și bine meritată. El s'a arătat adevărat atlet al românismului...

Eră 15 maiu (1848.) Această zi fusese destinată pentru deschiderea adunării. De dimineață pe la noueore, se făcū un tedeum în biserică. Poporul manifestă dorința de a vedea pe amândoi episcopii, pe cel unit și pe cel neunit, celebrând sânta liturghie împreună în aceeași biserică. Această inse nu se putū: Canónele bisericești, se dicea că nu permiteau; pe lângă această episcopii, pentru motive foarte naturale, nu se iubiau unul pe altul, nu se suferiau. Servitul religios se celebră de câțiva protopopi uniți. Episcopii asistară în biserică pe strane anume aședate pertru ei.

În biserică am resbit și eu. Eram curios să văd și să ascult liturgia într'o biserică unită; nu observai inse nici cea mai mică diferență în cântări, în costume seu în ordinea ceremonialului.

După terminarea liturgiei, episcopul unit luă cuvântul, și făcū un discurs lung, cu frase multe și încălceite, dar fără nici o idee limpede asupra impregiurărilor de față. Simeon Bărnauț luă cuvântul în numele poporului și desvoltă, ca un inspirat, suferințele trecutului, credințele și dorințele Românilor în principiu.

Astfel adunarea se declară constituită.

Diua întee s'a petrecut în conferințe private, între capii inteligenții române, spre a formulă dorințele naționale. Se dete și un banchet la episcopie, la care furăm invitați și noi Moldovenii. Noi inse nu ne duserăm, ci ne mulțamirăm a prândi sub șopronul unei case țărănești cu o mâncare foarte frugală, compusă din mămăliguță, brânză, lapte și oue. Mai spre sēră avurăm un spectacol original. Vre-o sută de flecăi dântuiră jocul Călușarilor, cu o agilitate admirabilă.

În diua această făcui mai multe cunoștințe interesante. Visitai pe canonicul Timoteiu Cipariu, unul din cei mai erudiți filologi ai Ardealului, asemine pe Aron Pumnul, discipolul și emulul seu în filologie.

Aceștia amândoi erau redactori unei foi săptămânale, intitulată »Organul Luminării«, și destinată a propaga cultura națională a limbei și a moralei. Această foie, în urma adunării dela Blaș, își schimbă titlul și se numi »Organul Național«, îmbrățișând în columnele sale și ideile politice militante de actualitate.

După ce inoptă pingă Blașului se inlumină în-

tr'un mod feeric. Doue transparente, aședate sus pe pórta despre biserică, represintau pe Traian invingătorul Daciei și aducătorul coloniilor romane, și pe Ferdinand împăratul Austriei care eră și principe al Ardealului. În mijlocul acestor transparente, eră înălțat stindardul național al Românilor făcut la Sibiu, sub care flutură o banderolă (jumătate neagră și jumătate galbenă) ce represintă flamura Austriei.

Mulțimea poporului se învèrtia în valuri rătăcite impregiurul acestor transparente, narând diverse fabule și istorii, intonând cântece vesele seu dureroase. Episcopilor și altor bărbați meritoși, adresându-le orațiuni și ode improvisate. De această onore nu scăparăm nici noi, cari acolo represintam țerile surori ale Transilvaniei.

*

Cată să me mai intorc încă odată la originea adunării de care e vorba, căci acesta a fost cea mai mare manifestațiune de viață națională și politică a Românilor, cel mai mare eveniment în istoria modernă a lor și care din nefericire a avut rezultate atât de negative.

Românii se aflau în pozițiunea cea mai teribilă și în confusiunea cea mai mare. Pe de o parte se vedeau în fața unei monarhii, care se sguduia de revoluțiuni interioare; pe de alta, în fața națiunii Maghiare, care, după aceste amestecături, părea favorisată de ursită a predomină situațiunea. Împărăția austriacă eră deja mai mult desmembrată. Ungaria ajunsese a fi numai cu numele regat austriac: ea prin revoluțiune, se declarase de fapt independentă; avea constituțiunea sa, ministerul seu și guvernul seu separat. Tot ce se mai nevoia a căpèta, eră regula-seu întinderea confiniilor sale. Poporul maghiar, dela nobili până la opincă, de cincispredece ani eră fanatisat de propagandele pan-maghiarismului...

Românii în tot chipul vedeau pericolul. Organele inteligenței lor, »Gazeta de Transilvania« din Brașov, »Organul Luminării« din Blaș, cu precugetare de a nu arunca patria în furiile unui resboi civil, incepuseră a propaga idei împaciuitoare. Până la ore-care punct, ele admiteau ideea unirei Transilvaniei cu Ungaria: nu aveau curagiul a se pronunța din contră; nu aveau credința nici în tăria poporului, nici în puterea împărăției, nici în destinatele providenței...

Atunci se găsi un om cu curagiu, carele avii geniul să intrupescă și să formuleze aspirațiunile sufletului națiunei. El scrisse la 25 martie o proclamațiune concisă, în care resumă programa națională. Această propunea: Congres național-român; libertate individuală prin suprimarea iobăgiei; libertatea politică prin reaşedarea națiunei în drepturile sale de a avè deregători și represintanți în dieta țerei; nici o uniune cu Ungurii, până ce nu se va trată cu ei ca națiune liberă, cu națiune liberă.

Proclamațiunea această cu data memorabilă din 25 martie, eră anonimă. Autorul află prudinte a nu-ș espune numele în timpi atât de critici, unde terorismul maghiar incepuse a se pronunța. Dar astfel, anonimă, ea a electrisat pe toți Românii; cuprinsul ei s'a făcut îndată decalogul națiunii. Fôia dela Brașov atunci, ca eșită din letargie, a început să întrebe: cine este autorul acestei proclamațiuni? »Să pășescă, dicea ea, între noi, să ne arate calea drèptă și mântuitoare, să ne ia de mână și să ne dică: veniți în còce, aci să stați, de aci să porniți, cutare să voiți, acestea să pretindeți.«

Inteligența română, studenții seu absolvenții seminarului dela Blaș, recunoscură în circulara aceea pèna și semnătura lui Bărnauț. Un entusiasm unanim cuprinse tóte gurile și tóte sufletele. Circulara copiată

in mii de esemplare manuscrise, sbură prin toate colturile Ardealului cu răpeđuinea fulgerului. Ideile lui Bărnăuț se făcură într'o clipă idei fiece pentru toți Români. Nici un silogism, nici o putere alta, nu mai erau in stare a împedica torentul opiniunii publice.

In orașelul Oșorheiu, ca in mai multe alte orașe, junimea română incepă a se adună și a comentă circulara lui Bărnăuț. Câțiva cancelișci și studenți ce veniseră dela Blaș cu ocaziunea serbătorilor Pașcilor in numer ca de treideci ênși, ținură o conferință intre ei, și deciseră a pune in lucrare programa trasă de proclamațiunea lui Bărnăuț. Cel întâi punct ce aflară cu cale a pune in lucrare a fost: Congresul național, adică o adunare mare de Români din tot cuprinsul Ardealului și chiar din Bănat. Ideea acesta inse, ori cât de frumoasă și nimerită in sine, presintă dificultăți la esecutiune. Se făceau obiecțiuni ca acestea: Toleră-va guvernul o asemenea adunare? Veni-vor Români bucuroși și cu curagiu la acesta? Cine, și in numele cui să se facă apelul pentru convocarea ei? Êtă întrebările care-ș făceau de bună semă intre sine acești tineri patrioți, zeloși de titlurile națiunii lor.

Atunci unul din acei tineri eși cu ideea ca ei să fieceze ziua de duminica Tomei, și să se anunțe acesta in toate părțile cu mijlocele cele mai espeditive. Această idee, ori cât de cutezătoare, ori cât de hazardoasă, însufleți toate inimile. Toți o adoptară in unanimitate, jurând ca să o realizeze, cu ori ce mijloce, cu ori ce sacrificii.

Acesta eră la 26 martie. Duminica Tomei cădea in 30 aprilie. Tinerii din Oșorheiu scriseră indată in toate părțile, pe la amicii și confrății lor de prin toate celelalte orașe ale Transilvaniei și-i conjurară ca, fiecare in parte, să propage ideea propusă. Apoi și aceștia, intecmai ca niște fanatici apostoli, plecară care incotro, călare sêu pe jos, cutrierând toate satele și invitând pe popor la Blaș, pe duminica Tomei.

Ar fi lung ca să descriu entuziasmul cu care Români au primit această invitare, pe care o considerau ca un messagiu divin. Ar fi pré lung să mai descriu impresiunea ce a făcut asupra Ungurilor și temerile ce le-au insuflat, precum și intrigele ce s'au jucat spre a împedica adunarea Românilor. Din aceste ori cine pôte vedé, că o idee fericită, o idee mântuitoare, nu pôte să nu aibă resunet in inima unei națiuni, măcar ori cât de apăsată ori cât de abrutisată să fie.

Români in unanimitate se grăbiră a se prepară și a alergă la Blaș, ca la un loc predestinat de oracoli. Ei șcieau că acolo eră cuibul inteligenței lor, învetații și binevoitorii lor cei sinceri.

Astfel, din locurile cele mai depărtate, se duseră numai preoții și fruntașii satelor. Êr din cele mai apropiate se redicară satele întregi.

Guvernul central austriac vedea aceste preparative cu nemulțămire. El voiă să împedice adunarea; dar vedând neressistibila pornire a Românilor, află prudent a nu riscă o opunere nefolositoare și chiar anti-națională, mai ales că se interesă a cruță simpatiiile populațiunilor pentru ori ce eventualitate. De aceea el, pe de o parte făcu cunoscut episcopilor că tolerază pe Români a se adună și a petiționa către împăratul, inse in ziua in care ei (episcopii) vor defige-o, Êr nu in duminica Tomei; pe de altă parte, el regulă a trimite oștiri spre a imprăștiă pe cei cari s'ar adună in ziua precitată.

Episcopii, de și pôte nu erau cu sinceritate dispuși pentru cestiunea națională astfel cum o înțelegea poporul, totuș căutau să armonizeze atât susceptibilitatea guvernului cât și neimpedcabila plecare a națiunii. Așă dar ei determinară ziua de 3/15 maiu.

Dar publicarea acestei dispozițiuni întâđuindu-se, și timpul fiind inaintat, poporul, carele nu șciea decât de duminica Tomei, veni in această și in număr ca de 30 mii. Atunci fu mare anevoință să se răspândescă mulțimea. Cele 5—6 mii baionete imperiale nu aveau curagiul a veni la estremeitatea vêrsărei de sânge. Poporul nu voiă a se risipi. Vocea episcopului Lemeni eră neascultată, și urmată de murmure amenințătoare. Toate cercările tribunilor erau nefolositoare: ce dic? ênsuși tribunii nu șcieau decât ar face bine să se risipescă adunarea sêu ba; ei se teneau ca nu cumva acesta să fie o cursă; se ingrigiau că poporul se putea duce pe acasă și apoi nu va mai veni la ziua de 3/15 maiu. In fine, pedupă prânđ, veni omul poporului, Bărnăuț. Acesta asigură spiritele atât ale tribunilor, cât și ale poporului, indemnând pe toți a se retrage in satele invecinate până la ziua insemnată de episcopi.

*

Astfel s'au urmat evenimentele care au preces adunarea dela Blaș. Am cređut cuvincios a le descrie aice in compendiu, numai pentru ca să aduc aminte cât de tare eră desvoltat spiritul public in poporul român din Ardeal, cât eră el de inițiat in interesele generale și in ideile politice, câtă fermitate și perseveranță a arătat, câtă bună judecată a desvoltat, și cu câtă abnegațiune și devotament s'au ocupat de cauza națională.

Cu toate amenințările, persecuțiunile și împedcările ce se făceau din partea Ungurilor și a guvernului, pentru ziua destinată a adunării, Români curgeau ca torente din toate părțile. Peste riurile cele mai mari, pe unde Ungurii rădicaseră inadins podurile, Români treceau prin ape până in pept, sêu in not, numai și numai ca să mergă și să ajungă, la locul ce se făcuse un ideal de mântuire pentru dênșii. In ziua de 3/15 maiu, poporul adunat ajungea la cifra de o sută de mii.

Vedând cineva această mare mulțime de popor, adunată pentru afaceri publice, își putea face cea mai exactă idee despre comițiile și forurile vechei Rome. Pe un câmp deschis, in marginea din sus a Blașului, se improvisă o tribună înaltă; jos, impregiurul acestei tribune, se puseră câteva mese și scaune, destinate pentru episcopi, pentru secretari și pentru persoanele cele mai alese. Acolo poporul, după comandamentul junilor juriști, făcu un mare cerc, încât să remănă locul liber de circulat la mijloc. Apoi se făcură linii deschise și largi până la bisrică, pentru ca, de acolo și până la tribună, să fie calea liberă. Afară din cercul central, se improvisară încă vre-o 4—5 tribune mai mici, destinate pentru tribunii populari destinați ca să transmită poporului, ce se află depărtat de centru, decisiunile conferintelor.

Semnalul deschiderii adunării se dete prin tragerea clopotului celui mare. Atunci episcopii, urmați de cler, de profesori și de inteligenți, se sculară și plecară către locul preparat. Inainte mergea flamura cea mare națională pe care sta inscripțiunea aurie: »Virtutea romană reinviată.«

Acestă flamură eră tricoloră; represintă prin vênăt, alb și roșu culorile îmbrăcăminteii poporului. Ungurii ăiceau că este flamura răsescă! Afară de această flamură, se mai improvisară și altele mai mici cu diferite inscripțiuni cari, arătau dorințele națiunii; pe una se vedea scris: »libertatea și independința națională.« pe alta se citiă: »credință neînfrântă către națiune și tron«, pe alta »nici o unire cu țera unгурescă.«

Cu ocaziunea acestei adunări veniseră mai mulți Unguri nobili de prin provinciile invecinate, parte cu scop de a studiă lucrurile, parte atrasi de curio-

sitate. Mulți din aceștia erau de origine români: strămoșii lor își renegaseră limba, națiunea și religiunea, pentru diferite interese politice. Aceștia, de astădată, vădând măreția și religiositatea acestei imponente adunări, simțiră inimile lor entusiasmăte pentru onoarea numelui de român, și începură a îmbrățișa pe conducătorii poporului numindu-i frații lor, roșind de rătăcirile lor trecute.

Adunarea, deschisă sub președința ambilor episcopi, proclamă de vicepreședinți pe Sim. Bărnuț și G. Bariț; mai proclamă și zece secretari, între cari mi-aduc aminte de canonicul Cipariu, Laurian, protopop Popasu și Dim. Boer. Episcopul Șaguna făcū o rugăciune către Dzeu ca să lumineze mintea națiunii și să o îndrepteze spre dragoste către patrie și spre credință către împăratul. După această, Bărnuț, idolul poporului, înaintă către tribună. În acel moment o tăcere religioasă se făcū în popor: cea de pe urmă suflare părea că amuțise. Poporul părea că așteptă să audă vorbind oracolul seu. Vocea cea jumătate stinsă a oratorului atunci luă un timbru ângereș, ce resbătea până în fundul inimelor. El făcū cinci propuneri însemnate:

1. Ca adunarea să se proclame de adunare generală a națiunii.
2. Câmpul pe care se ține adunarea să se numescă Câmpul libertății.
3. Națiunea să se declare credincioasă împăratului.
4. Națiunea să se proclame de sine stătătoare și de parte întregitoare a Transilvaniei.

5. Națiunea să depue jurământ de credință către împăratul, către patrie și către națiunea română. Aceste propuneri, repercutate și transmise poporului prin vocea tribunilor, se adoptară prin aclamațiuni și cu aplauze. Atunci Bărnuț ceti formula jurământului, care, după ce se adoptă, se recită de către popor cu o solemnitate religioasă.

Cu aceste s'a încheiat ședința din 3/15 maiu.

Secretarii se consultară între sine cum să termine mai curând lucrările, pentru ca să pōtă liberă poporul a se duce pe acasă. Lucrarea cea mai esențială fu petițiunea către împăratul în care să se arate dorințele națiunii. Laurian se însărcină și o făcū. A doua zi redeschidându-se adunarea, el se sui pe tribună și ceti proiectul petițiunii. Acesta cuprindea 16 puncte memorabile:

1. Cererea unei diete reprezentative, la care Români să fie chemați a trimite deputați în proporțiunea numerului lor. Români să aibă dregătorii lor naționali în toate ramurile. Limba română să serve ca oficială în față cu români.
2. Independința bisericeii române fără distincțiune de confesiune. Restabilirea mitropoliei române și a unui sinod general anual.
3. Desființarea iobăgiei (clăcei) și a ȃcimelor, fără despăgubire.
4. Libertatea industrială și comercială.
5. Desființarea dărei asupra vitelor.
6. Desființarea ȃcieuelei metalelor ce se exploatează în cuprinsul țerei.
7. Libertatea de a vorbi, a scrie și a tipări.
8. Libertatea individuală și dreptul adunărilor.
9. Tribunale de jurați cu publicitate, în care apărările să se facă verbale.
10. Guarda națională. Miliția română să aibă ofițeri români.
11. Regularea miezuinelor (hotărnic iilor) prin comisiuni meste.
12. Dotarea clerului român din casa statului, ca celelalte cleruri.
13. Întinderea instrucțiunii publice, prin școli

primare săteșci, gimnasii, institute militare și tehnice, seminarii, universități și altele.

14. Egalitate de dări și ștergerea privilegiilor.

15. O constituțiune nouă făcută prin o adunare constituantă a tuturor națiunilor țerei, pe bazele libertății, egalității și frațietății; codici noue de legi civile, penale, comerciale.

16. Causa uniunii cu Ungaria să nu se tolereze a se desbata până când Românii nu vor luă parte în camera legislativă ca națiune constitutivă; altfel de s'ar urmă, Românii protesteză cu solemnitate.

Poporul primi proiectul de petițiune cu strigări unanime de entusiasm. Laurian, Bărnuț, Bariț, iurē purtați în triumf și aclamați ca capi și conducători ai națiunii. Entusiasmul general eră la culme. Eșusș cerul părea impresonat de fericirea generală, căci în momentele acelea începū a plouă, și picăturile de ploie poporul le asemănă cu lacrimi de bucurie.

A treia zi se ținu încă o conferință. Astădată inșe nu se făcū decât verificarea protocolului ședinței și defigerea deputațiunii ce luă misiunea a duce petițiunea la împăratul. După această, adunarea declarându-se terminată, poporul începū a se duce pe la vetrele sale, plini de ilușioni și de speranțe într'un viitor mai fericit. Dar vai! cât de amar se arată viitorul acela, atât de dulce visat atunci!

După plecarea poporului mai remaseră în Blas până pe a doua zi cei mai mulți din protopopi, tineri juriști și studenți, și puțini Moldoveni și Munteni emigrați, cari prin o întâmplare accidentală avuserăm fericirea a luă parte la o zi așa de mare pentru națiunea noastră. Cu inimile noastre tinere și înflăcărâte de idealuri frumoșe, împărtașiam toate emoțiunile fraților Ardeleni, și cu sufletele noastre de români îmbrățișam aspirațiunile și credințele lor, identificându-ne sorta noastră cu a lor. O dulce zi și frumoșă! tu vei fi cea mai prețioșă din suvenirile mele!

La sunetul unei muzice de lăutari ce se rătăciseră pe aici, o cētă de vre-o treideci de părechi tinere esecută jocul »călușerilor«, acel joc care a perpetuat până astăzi în poporul nostru legenda răpirei Sabinencelor de către strămoșii noștri Romani. Sēra se făcură serenade pe la cei mai mulți din bărbații iubiți ai poporului. De onoarea această ne împărtașirăm și noi Moldovenii.

A doua zi ne căpuișăm de trăsuri și plecarăm ca să ne întorcem la Brașov.

G. Sion.

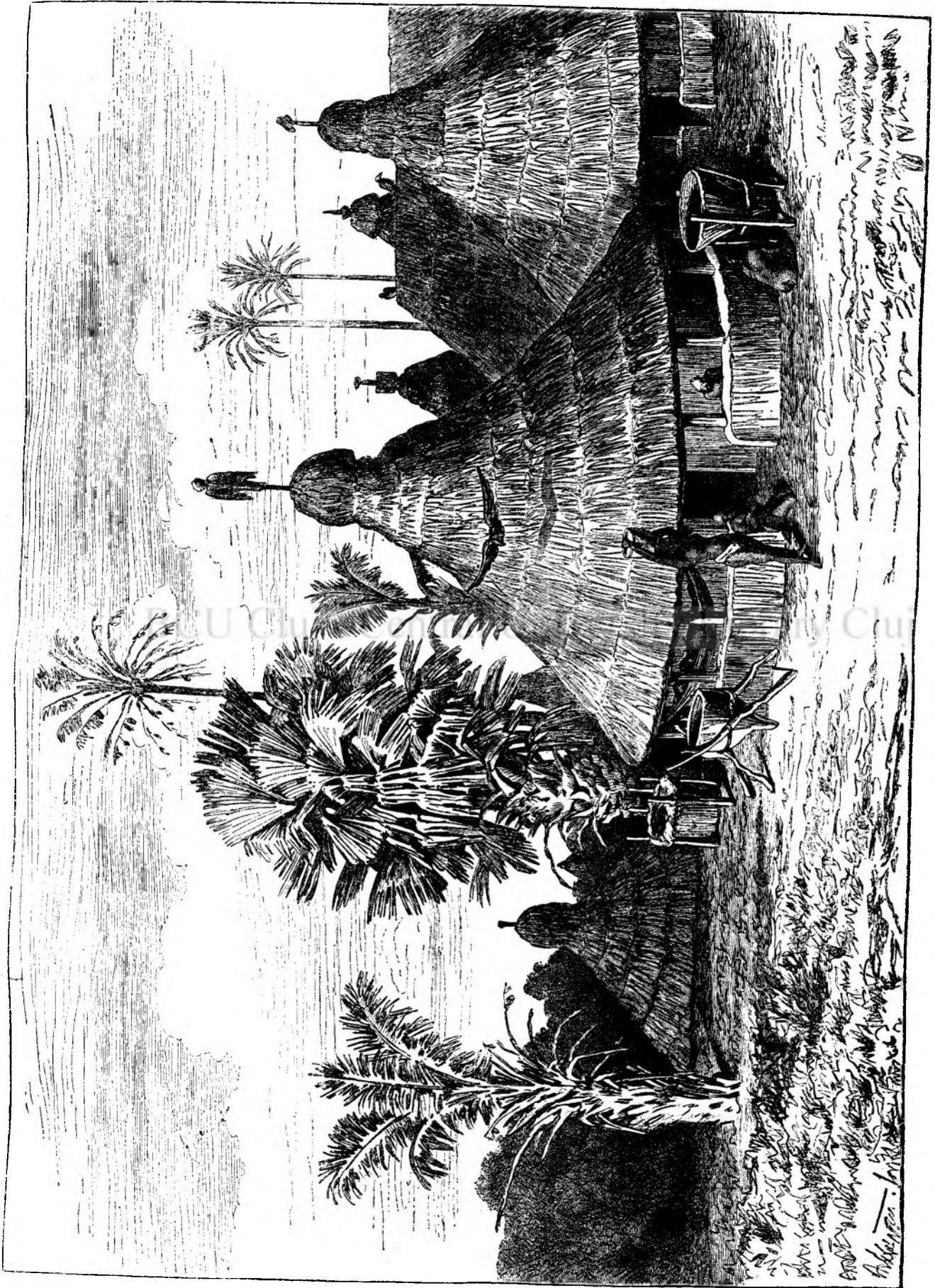
Câte ceva — în prosă.

— Din „Musikalische Bauernsprüche“ de Fr. Wieck. —

etitorii și cetitōrele vor fi ghicit deja — sigur, unde am spus-o și rēndul trecut — că nu voi să trec aici ca mare reformatōre pe terenul musical, ci numai, ca un fel de conservatōre după puțință și apērātōre a frumosului adevērat în musică.

Modul meu de a pledă și de a combate, pōte în multe puncte se asemēnă cu dicțiunile aceluși »Demosthene feminin« — de pe »Naschmarkt«-ul vienez — »Frau Soferl« — (tiza, sora mea de un nume — dar cu totul de alt nēm! —) care acolo, pe piața Vienei, este starostina zarzavagiōicelor, și care, la anumite ocașii, în fiecare dimiņētă, incongiurată de vrafuri, vrafuri de petrinjei, morcovi, salată, ridichi, pere, mere, smochine verđi și alte fructe din Italia — înaintea unei onorabile adunări de »ȃine culinare« își ridică vocea sonoră și remonstrēză cu nathos —

LOCUTORI IN GUINEA NOUĂ.

contra diferitelor inovațiuni, rezultate ale invențiilor moderne, de care, ea crede, că orașul ei natal este periclitat — și-și începe de regulă »logosurile« prin memorabilele cuvinte: — »O na! — und hundertmal na! — Na ja! — was glauben S' denn, — was liegt's mer auf! — was geht's mi' an! — Sage S' i' hab' g'sagt i' sag' nir — aber i' protestir'!« — și cam așa mai departe în acest jargon — până ce ajunge a spune că: nu-i trebuie »di' verfliecht krutzisacra: ölekdrische Pelaichdung und di' vermaleteite Telegfonde« etc.

Din al meu punct de vedere, eu primesc fără contradicere, toate inovațiunile ce »Frau Soferl« le combate cu atâta foc — și deosebirea ce mai este între noi, e: diferența de limbă — și împregiurarea că eu aş desfășură aici doctrina-mi »monroică« contra acelor usurpatori în țera tonurilor, care fără pic de muștrare de conștiință, profanează nu numai compozițiunile de valoare, ci chiar fac un abus de acele 7 tonuri ale muzicii — cari: »deii antici, retrăgându-se în cercurile lor, la crațiunea némului omenesc — le-au uitat aici pe pământ« . . . , și mi-ar plăce să întimpin cu bună-voință pe cei cu bunăvoință, să fiu chiar multămitore unei tinerimi — care fiind talentată și având de toate celelalte necesare — (și mai mult decât cele necesare —) să o vîd și stăruitoare, lucrând cu însufletire pe terenul artei.

Prostia — împreună cu îngâmfare și reutate — n'am putut s'o sufer nici odată, pe nici un teren, — (decă nu cumva îngâmfarea e soră bună — ori chiar identică cu prostia? —) În sfârșit — ori cum aceste două calități frumoase ar fi inrudite intru ele, le voi combate întotdeauna și unde numai le întîlnesc intrunite; pentru că mi-e rușine ca Români și Române, în cazurile concrete când sînt proști — să mai fie și îngâmfați ca să ridă ceilalți de dînsii. Voi combate bine, reu, — cum oi ști, — delicat ori nedelicat, după »cum e stîntul așa tîmăia.«

Că mi-am luat aici pe Wieck intru ajutor și-l traduc în românește? — L'am ales de bună voie și nu silită, — și-l traduc pentru aceea, că știu că sînt și de acei Români și Române, care nu citesc nemțește — pentru că nu știu.

Că am fost eu învățată să citesc așa — cutote că n'am născut Româncă și ca atare sper să și mor, — că am fost silită tocmai eu, să vîd în viață — pe lângă multe altele — față în față, atîta prostie turnată cu găleța, cu trocul, care cu totă cvantitatea-i neobicinuită — se lăția cu o îngâmfare și o liniște sufletescă și o nepăsare, dîmnă de invidiat! — și că tocmai eu a trebuit să vîd și »spectacole« omenești ridicule=nemuritoare! . . .

Ca singură scăpare din această incurcătură, am pentru mine mîngăierea cel puțin, că aici în »Familia« — nu va fi spus nimeni la nenorocirea de a fi silit, prin presiunea mea personală, să îndure din parte-mi presiunea »morală=socială« — să me asculte, să me citească, să me citească ce traduc, pe când în realitate, nu voiește odată cu capul — și nu simte cătuș de puțin plăcerea să audă ce-i spun. — Aici — domnește libertatea perfectă, — și ori și cui i este permis (fără a se teme că va căde în vre-o primejdie de vre-un fel cumva —) ca: ori să me citească, ori să me lase de o parte.

Revin la »canto și pian.«

Pianul — ori cât de curios ar suna asemănarea, nu este decât: o brîscă țestîsă perfecționată.

Apollon e inventatorul. El, odată, după una din esundările regulate ale Nilului (! —) după ce apa se retrăsese în albia sa, și animalele din ea, aruncate și remase pe țerm se uscaser la sîre — Apollon — din

intîmplare, plimbându-se pe acolo — atinse cu piciorul intestinele uscate și intinse pe scoica unei brîscoșe țestîse — și aceste resunară.«

Urmară apoi celelalte instrumente cu corde, ceteretele, harpa lui David, »organele« de cari ne vorbește Coresi în psaltirea sa — care jidovii în salce premijloc de ea le spînzurăm; ședum și plînsam, la riul Babilonului — pomenind Sionul — și acele »organe«; instrumente cu corde îmi vine să cred că au fost. — Veniră apoi, violina, viola, etc. dibla lui »Barbu lăutaru« — cobza, — »citherele« elvețiane, — cymbalul unguresc, »spinettele« a lui Mozart și Beethoven — și ați în fine avem, ca cele mai mari esemplare de brîscă țestîsă — harpele de lues și pianurile de concert, simple și splendide, de: Gerard, Pleyel, Ehrbar, Blüthner — ca fabricanți mai buni — și dintre cari totuș Bösendorfer rămîne cel mai bun și solid fabricant; și ca sunet și ca trainicie sînt de preferat aceste pianuri, — avînd singura scădere numai, că partea de sus, din violină, e ceva puțin, cam pre slabă în sunet, în comparație cu bîsul care e bun peste tot. (Cu plăcere aş cită aici și pe vre-un fabricant bun, român — dar — există vre-unul?)

Și acum mai departe ce ție Wieck despre: pîtra filosofală? — (ce se vede că și la a face muzică o aplică —):

De poți să spui în conștiință că: dorința de a face binele este religiuinea mea — poți fi vesel și mulțumit, — cu acesta deja ai găsit pîtra filosofală!

Tot ce odată șcim cîntă și din gură și pe pian — nu ne mai place, — ni se pare anuiant și prost. — Ei, și știți ore de ce?

Învîțătorul cere un spirit viu, deștept; — în capul elevului cuprins de lene și somnolență, nu pîte intră nimic!

Diletantul neglijent, flusturat, n'are putere, ci numai pretențiune; îi lipsește abilitatea; întotdeauna luptă, se ostenește fără pricepere și nu ajunge la nimic, și ție apoi că e timid. Sare dela o piesă la alta (»ca o căpruță, — din pietruță pe pietruță« —) încât îl duce pîn' la desperare pe bietul ascultător, — și de nu se va apuca să și muncescă, să studieze, cu totă seriozitatea, rămîne un diletant totă viața!

Moralitate artistică și conștiință morală se recere la artă întocmai, ca și la oricare altă știință. Și arta ca și știința n'are să fie numai: »paraitre!« ci »être!«

Tote sînt deșertăciune: numai a fi voit, a fi făcut și prin aceste a fi ajuns la ceva — acesta nu e deșertăciune!

Notanda pentru anumiți ómeni! Care este scopul lor pe pământ? Au o incredere nespūsă în ei ênșiși — și lipsă totală de critică proprie; de a se desvîță cu o adevărată plăcere d. e. cîntecului — li-e rușine.

Vor să arete lucruri mari și spirituale, — er lucrurile mici nu le mai isprăvesc nici odată. A fi mari intr'un cadru mic — în capul lor nu intră.

Urmarea firîscă e, că în general sînt: sarbedi și proști, — își fac impresiunea unor figuri de cîră — viață n'au, nici ei, nici altora n'o pot împărtăși. Din ce n'ai nu poți să dai. — Vor să atragă privirile numai asupra lucrurilor extraordinare. Vre-un motiv natural! — pîn' să se gîndescă, pîn' să chibzuescă, decă ore, le-ar fi rușine de el să-l primescă — a dispărut. Și-apoi torturează lumea cu uritul basat pe o nimicică; »Und mit samt der Theorie Credenzen sie eine Wasserbrüh!

Arta e un munte piedîș — și urcarea pe el costă nițică ostenelă!

Nobleța intențiilor ar trebui să fie punctul de culminațiune, scopul final al culturai; așa și în musică.

Cântarea unei piese are să fie animată de o finetă a nuanțării deosebită, și în mijlocul pasagiilor celor mai grele să știi să-ți păstrezi liniștea — atât de necesară la o reușită a întregului; și-ți amintește cuvintele: »ține tactul în musică, ca și în viață!»

Cum am pute noi să învățăm să ne cunoștem singuri? — Prin contemplațiuni numai, nici odată! prin fapte înse da. Încearcă-te să-ți faci datoria — și îndată vei ști ce plătești.

O mamă plină de speranță, vine la bătrânul maestru cu două fiice ale ei, și dorește ca el să le examineze: decă au voce și talent pentru cântat. Maestrul îi răspunde: »înainte de toate e necesar ca fiicele dvăstre să-și înlătureze cele trei simțuri de rușine. — Care? întrebă ea spăriată:

»1-iu li-e rușine că sînt pe lume; a 2-a li-e rușine că au gură și a 3-a li-e rușine să o deschidă.

Espreșiunea denotă o inimă bogată, o simțire și o minte ageră, penunțdător. Simțirea adevărată pentru un ton frumos, pentru ecalitatea tonului cântat, de multe ori o găsim și tocmai la de aceia cari nu se numesc musicanți de profesiune, va să dică la cei nepreocupați.

Timpul este cea mai bună probă pentru valoarea adevărată a unei opere de artă. Tradițiunile de secolu nu pot fi zdrobite și nimicite cu o lovitură ca și bună oră niște forme politice.

Silînța este simburile — séu cel puțin decorea artei de a cântă. — Și întreg și simplu întru sine este tot ce-i mare.

Lucrul principal la vocalisare este egalitatea sunetului fără privire la espreșiune: espreșiunea dramatică, o cântare dramatic animată, decă și se mișcă ea în limitele frumosului, nu ar pute decă să altereze formațiunea tonului — decă acesta formațiune n'a fost deja terminată mai dinainte. (Pôte un pianist să cânte bine pasagiile accelerate, cadențele viu-oiu decă nu dă cântării gamelor atențiunea cuvenită? — Liszt cântă game, în fiecare di, și la etate de 70 de ani.)

A repară niște voci deja zdrobite este un ce forte nemulțamitor! Cu tunuri demontate, anevoi se pote reportă învingerea în resboiu.

Cât am trăit vréu să cred că n'am trăit de géba, — a învăță cuvintele evlaviouse nu mi-a fost scopul; fapte am căutat întotdeauna să arăt și să ved. Religiunea mi-a fost -- nu biserica, localul, ci: creștinismul: și mornăiturile mîilor de călugări grași nu mi par a fi tonul culturai adevărate.

În cartea sa »Clavier und Gesang« ce dică bătrânul Wieck în prefeță: — »Dau lumii o carte, curiôsă în felul ei; nu e erudită, sistematic bine aranjată — așa ceva nimeni nu pote cere dela mine, un bătrân musicant, care în lunga mea pracsă în domeniul tonurilor nu aveam timp pentru deducțiuni savante, dar forte adeseori nefolositoare. Tot ce dau aici este ce am întelnit în viață.

»Multe lucruri bune cred cari nu tocmai le pot înșiră aici — musicantul cu pricepere și cel care va vré să me pricepă — le va ceti printre rânduri. — Despre materia câtă ar fi de disertat — ce să mai dic? — este atât de multă, arta e atât de fără finit și stă în raport atât de intim cu mai toate ivirile din viața noastră. Cine într'adevăr iubește și cultivéză arta, va găsi într'ensă dilnic isvóre noui de plăcere și dilnic va fi indemnat la noui cercetări. Și cel mai espert artist este numai un elev totă viață.»

»Forma dialogului, forma epistolară și a adreșării personale, am ales-o pentru aceea, că scurtimea

lor condiționată îmi părea mie mai potrivită decă forma obișnuită a tractatelor seriose.»

In capit. I. despre învățământul elementar la pian:

Profesorul A. — vede că copila nu știe nimic ce să me mai fac?

Bătrânul maestru: — cum vrei ca eleva dtale să ajungă sus pe o scară căreia i lipsesc fușcelele de jos? — Natura nu face sărituri, și cu deosebire la copii nu.

A. — Pôte ea nu de jos s'a urcat în sus?

B. m. — Ei și! — cel puțin sus n'a ajuns. Ori mai bine: de sus a cădut jos — decă nu cumva a început urcarea dela mijloc în sus — și și atunci: forsată, grăbită, în loc să o fi lăsat să înainteze în liniște, cu pricepere și cu siguranță. — Adu-mi fețița aici și-i voi da, în presința dtale, prima lecțiune de pian.

*

Înainte de a începe »lecțiunile« cu Wieck, cu altă ocașie viitoare acelor tineri »musicanți« și »musicante« cari nu din iubire și interes, ci numai din o simplă curiositate ore-care m'au urmat, și ajunși până aici, cu buzele încrețite a ironie vor dică: »mais vous êtes bien naive Madame!« — ce zor să nemai spui toate aceste, — că doră am mai audīt noi asemenea lucruri — ș-apoi — nici odată n'am ambiționat și nu vom ambiționă la titlul de profesori de musică ori la titlul de »artiști« — acelora, drept încheiere pentru ați, la primele observări nu găsec de necesar a le răspunde, — ér la cea din urmă le oi dică! »je vous comprende bien mes chères!« pentru că: »is acri strugurii!«

Și acelor modești prefăcuți, cari din gură dică că declină dela dênșii titlul de »artiști«, în realitate înse își inchipuesc, se cred a și fi artiști — acelora ceea ce dică Macaulay cătră cei cari fără causă se cred a fi »mari poeți«: »He who, in an enlightened and literary society, aspires to be a great poet, must first become a little child.« etc. etc.

Sofia Vlad-Radulescu.

Poesii populare.

— De pe Mureș, —

Mândră de dragostea noastră
A 'nflorit un pom în costă,
A 'nflorit și n'a rodit,
C'a știut că ne-am iubit;
A 'nflorit și n'a legat,
C'a știut că ne-am lăsat.

Mărită-m'aș să nu șed,
Numai câmpul să nu-l ved,
Câmpul să-l vedă bărbatul,
Eu să mătur ș-aștern patul,
Să pun oglinda 'n ferestă,
Să ved bine-mi stă nevastă.

Pe la noi în câmp pe șes,
Tună rar fulgeră des,
Nu știu tună o fulgeră,
O badea la boi flueră,
Nu știu tună o trăsnește,
O badea la boi horește.

Așă dică frunța 'n vie,
Că dragostea nu-i moșie,
Numai pismă și manie.

Al. Fodor.

Apotheose.

Tată, tată! strigă fiul: vezi tu vulturul cel mare.
Ce se 'nalță sus la ceruri, și s'ascunde 'n urmă 'n sôre,
Este meteor, séu ce e? — »Este, fiule iubit,
Sufletul lui Eminescu, ce pământu-a părăsit* . . .

Mamă, mamă! dice fata, ce lumineă mândră 'nveșce
Astă séră cerul, care lustrul stelelor măreșce,
Ce minune-i? Ea răspunde: »Este-un sôre neapus,
Sufletul lui Eminescu, care dela noi s'a dus . . .«

Un popor priveșce-aceste, de și 'n zone reslăfiț,
Da 'n privire și-admirare, el remâne tot unit.

Ios. Roman.

Despre inmormântarea lui Eminescu.

A fost un lucéfer al poeziei române ș-a trăit in miserie; dar a vinit mórtea, i s'a făcut milă de suferințele lui și i-a stins viața. E bine, cel puțin la inmormântare datu-i-s'au onorurile cuviincioșe?

Primele informațiuni ne spuneau, că inmormântarea-i a fost strălucită. Așă o anunțarăm și noi la începutul necrologului din nr. trecut; dar in momentul din urmă, unul din corespondenții noștri dela Bucureșci ne-a scris că n'ar puté dice, c'a fost lume multă. De-atunci așarăm și din alte diare, că inmormântarea a fost simplă și că numărul asistenților n'a fost tocmai mare. Un cerc de ômeni de litere, colegi și prieteni ai decedatului; câțiva miniștri, pe al căror rug a jertfit poetul o bună parte din talentul seu; apoi tinerimea, étă intregul conduct funebru. Cetățenii din capitala României: proprietari, comercianți și industriași, ș-au continuat lucrul de tôte dițele și n'au luat act de mórtea unui poet român, care singur a făcut mai mare glorie țerii sale decât ei toți.

In alte țeri, când se 'ngrópă un poet mare, tótă națiunea resimte jalea adâncă, ér orașul unde se sevrêșșce actul funebru imbracă doliu; magistrat, barou, comerciul și industrie, tótă viața publică și privată își sistéză cursul normal; tôte clasele, corporațiuni și particulari, bărbați și femei, tineri și bêt-râni, țin să-și facă datoria presintându-se la cortejiul mortuar; flamure negre anină din tôte casele și bărbați de frunte se 'nsărcinéză cu discursurile de adio.

La inmormântarea lui Eminescu nimic din acestea nu s'a vèdut

Se scrie, că dènsul dorise ca să fie simplu inmormântat. Scusă iestină, când veți că n'ai ce să mai dici. Dar și simplitatea se putea exprimá in mod mai demn. Au ôre simplitatea a cerut să se țină atâtea discursuri? Séu dóră de aceea au vorbit patru ênși, pentru ca să se probeze și cu asta ocașiune, că noi românii sântem buni — de gură?

De sigur erá nunumai mai simplu, dar și mai impunător, să se fi ținut numai doue discursuri: unul in oraș, altul in cimitir.

Cel dintéiu trebuia să-l rostescă presidentul Academiei, dl Mihail Cobălnicean, in fața Academiei, in numele primului nostru areopag literar, care e reprezentanța și depositara științei și artei române. Academia noastră, care a uitat să se onoreze prin alege-

rea de membru a lui Eminescu; care nu ș-a adus aminte să-i ofere vr'un premiu literar: cel puțin la trecerea-i din viața putea să-i aducă acest tribut al recunoșcinței și stimei.

Erá la mormènt, nimene altul, decât numai dl Titu Maiorescu putea să ia cuvèntul de adio . . . Acesta ni s'a părut atât de natural, atât de logic, atât de imperativ, încât din capul locului nu ne-am indoit că se va face așă . . .

Aceste discursuri le-am așteptat noi. Ne pareu că așteptarea noastră nu s'a realizat. Ele ar fi fost de ajuns. S'au ținut inse patru și totuș n'a fost destule, tot a mai lipsit ceva: vorba ômenilor cu titlu competent d'a lua cuvèntul.

I. V.

Memoria lui Eminescu.

După mórtea unei ființe scumpe, sufletul iubitor își revocá in memorie tôte momentele și amintirile aceleia; astfel mortul par că revie și se află érăș intre ai sei, vorbindu-le din trecutul seu, remprospè-tându-le episoade și amènunțe din viața sa.

După mórtea lui Eminescu, marelle mort al literaturii române, venim și noi s'adunăm câteva suveniruri din viața lui, ca astfel să-l mai vedem între noi, să-i simțim adierea spiritului și să ne dobândim mângăerea, că cel puțin l'am avut.

Intéiu inse trebuie să coregem o greșelă vèrită 'n nr. trecut. Eminescu n'a murit vineri, ci joi in 15/27 iunie. Greșela a urmat din fiesarea nehotărîtă a diarelor din Bucureșci, cari anunțau mórtea numai cu vorba »eri«, fără să pună și datul acelei diile.

Incepem cu niște date din biografia lui. Eminescu s'a născut din părinți răzeși. Pe mamă sa, scrie »Fântâna Blandusiei«, a perdut-o de timpuriu; tatăl seu a murit in timpul primei sale nenorociri; un frate al seu, oficier de un talent esttraordinar, după ce a terminat cu un succes strălucit studiile sale militare la Berlin, ș-a curmat singur viața; acum nu mai trăeșce decât o soră, care in tôte timpurile de crisă ale nenorocitului poet și filosof, i-a dat cele mai sirguincioșe ingrigiri, ingrigiri de adevèrată soră.

Acesta soră. adaugăm noi, este dna Aglae măr. Drogli, care ênșăș pòrtă vèlul vèduviei nemăngăioșe, pentru perderea soțului seu, fost profesor la Cernăuți.

Relativ la tineretele lui, găsim o afirmațiune fòrte indreznètă in diarul »Constituționalul« din Bucureșci. In acela dl Caragiali, descriindu-și cunoșcința cu Eminescu, spune că l'a întèlnit inainte cu 21 de ani la un actor care venise din Giurgiu la Bucureșci și care — aci urmèză afirmațiunea indreznètă — a găsit pe tinerul Eminescu la un otel din Giurgiu ca băiat in curte și la grajd, care se culcá in fèn și citiá pe Schiller și pe care vèdèndu-l că-i băiat deștept și cu carte l'a angajat ca sufler.

Ne oprim la punctul acesta și cerem să se lámurèscă: decă este adevèrat séu ba ceea ce a spus actorul acela dlui Caragiali? Cum il chiamă? Unde-i? Vină cu luminele sale și să convingă pe toți.

Dl Caragiali arată apoi ce impresii i-a făcut atunc. Eminescu. Și dice, că așă l'a cunoscut atunci și așă a rêmás până in cele din urmă momente bune: vesel și trist; comunicativ și ursuș bland și aspru; mulțumindu-se cu nimica și nemulțumându-se tótdeuna de tôte; aci de o abstenență de pustiș și apoi lacom de plăcerile vieții; fugind de ômenii și căutându-i; nepăsător ca un bêt-rân stoic și amabil ca o fată

nervosă. — Ciudată amestecătură! fericită pentru artist nenorocită pentru om!

Articolul se termină prin următoarele reflecții: Avea un temperament de o excesivă neegalitate; și când o pasiune îl apucă, era o tortură nepomenită. Am fost de multe ori confidentul lui.

Cu deseversire lipsit de maierele comune, succesul îi se păia foarte adesea; atunci era o sbuciumare teribilă; o încordare a simțirii, un acces de gelosie, care lăsa să se întrevadă destul de clar felul cum acest om superior trebuia să sfârșescă.

Când osteniă bine de acel cutremur, se inchidea în odaia lui, dormea dus și peste două-trei zile se arăta er liniștit ca »luciferul« lui — nemuritor și rece.*

Acum începea cu verva lui strălucită să-mi predice »budismul« și să-mi cânte »Nirvana«, ținta supremă a lui Buda-Çakiamuni.

O așa încordare, un așa acces a avut în ultimele momente bune; acela a fost semnalul sfârșitului. După cutremur, el nu s'a mai închis în odaie să se culce și să mai facă ce făcea mai înainte luciferul. A pornit înainte, tot înainte, până ce a căzut sub loviturile vrăjmașului pe care-l purta din naștere. Copil al unei rase nobile și bătrâne, în el se petrecea lupta decisivă între flacăra celei mai înalte vieți și germeul distrugerii finale a rasei: geniul cu nebunia.

Lupta a fost groznică. Incercarea, drumul, cătră Nirvana a fost tot așa de durerosă, cât și de strălucită.

Cea mai luminosă inteligență în capul cel mai bolnav; în trupul cel mai trudit, cel mai măhnit suflet! Și decă am plâns când l'au așezat prietenii și vrăjmașii, admiratorii și invidioșii, sub »teiu sfânt«, n'am plâns de mărta lui; am plâns de truda vieții, de câte suferise această iritabilă natură dela omeni, dela împregiurări, dela ea însăși.

Relativ la bola lui din urmă, găsim o scrisoare în »Curierul Român« din Botoșani.

Acosta e dată din ajunul morții poetului și e scrisă de o persoană din cele mai intime și mai apropiate de repozatul, singura care-a mai îndulcit, pe cât fu posibil, zilele din urmă, suferințele nenorocitului bolnav, cu gingașele sale îngrijiri.

Din acosta scrisoare, adresată dlui I. Franc, președintele comitetului permanent din Botoșani, reproducem următoarele șire, cari conțin mai multe detalii interesante privitoare la starea din urmă a suferindului:

»De 7 nopți de când staulângă nenorocitul, nu-mai astăzi a putut fi scos din cămașa de forță, având niște furii, ce semănă mai mult a turbat, decât a alienat. Îndată ce-l deslăgă, rupe tot cu-o putere de fier și strigă de produce un ecou îngrozitor în spital, unde se află 80 de alienați, afară de femei, dar nici unul în starea grozavă a lui. Capul îi este spart și umflat; nu pot inse află dela ni-meni, cine-a comis această cruzime contra lui; eu cred că vr'un alt nenorocit nebun! Doctorul Suțu mi-a declarat, că umflătura este de 99 de ori mortală și că numai al sutălea poate scăpa. Eu inse rog pe Dzeu, decă este drept, să-i curme suferințele, căci nu mai sunt de suportat!«

A doua zi, nenorocitul a și murit!

La înmormântare, corul condus de dl C. Bărcănescu a cântat poesia repozatului »Mai am un singur dor«, pe care o publicarăm și noi în nr. trecut.

Dl D. Laurian ș-a început cuvântarea cu aceste cuvinte: »Nu ducem la grăpă numai pe un om, ducem la grăpă o glorie națională... Eminescu a fost

un rod genial al țării, un poet care spintecă norii cu gândul și găsiă dincolo de stele forme noi pentru cugetarea românească. L'am cunoscut pe Eminescu și la bine și la reu; mai mult la reu, decât la bine; cu binele rare ori se întâlnea sormanul. Fire de poet, el nesocotia miseria. Nici odată nu l'am vădit îngrijindu-se de ceea ce turmentă restul omenilor. Adăpost, foc în sobă, hrană regulată, la densusi erau niște accidente. Ba încă atunci, când neajunsurile păreau că-l birue, gândul lui Eminescu luă sbor de vultur, er trupul lui tremurând și nemâncat, uită de frig și de fome, pentru a petrece în lumea fantasiei. Tot ce scriea densusul, isvorăia dintr'o adăncă convicțiune. Nimic nu era fals, nimic nu era formă golă ori ipocrizie la acest uvrier al cugetării. Pentru nimic în lume nu s'ar fi prefăcut Eminescu. Eră franc în ură ca și în iubire. El găsiă un frate în ori ce român. Pote că creșterea lui la Cernăuți, la Blaș și la Viena, în cercul Ardelenilor, contribuise mult la desvluirea acestui sentiment, care la Eminescu luase expresiuni energice. Nu tot așa priviă pe străin.« Și încheiă: Te-ai stins prde de vreme, prietino. Dar te-ai stins, după ce ai revărsat valuri de lumină în cugetarea românească. În acosta lumină va sta veșnica ta pomenire!«

Dl T. Maiorescu a luat inițiativa pentru ca la mormântul lui Eminescu să se ridice un monument. Asemenea se organizează o subscripție, pentru ridicarea unei statue pe una din piețele din București. La Botoșani, orașul natal al lui Eminescu, s'a constituit un comitet, cu însărcinarea să strângă fonduri necesare pentru ridicarea unui bust marelui poet. Din Iași se scrie că mai multe persoane din acel oraș, au luat inițiativa de a bate o medalie comemorativă în amintirea lui Eminescu și că medalia s'a comandat deja în străinătate.

De asemenea aflăm că în curând va apăre în București o broșură, conținând biografia poetului, o analiză a operilor sale, precum și toate câte s'au scris de el în diferitele țiare din țară și străinătate.

Locuitori în Guinea nouă.

— Veți ilustrațiunea din nr. acesta. —

Africa de mijloc nici până astăzi nu prde ne este cunoscută. Afară de câteva colonii, care sânt așezate mai ales pe malul mării, civilizațiunea nu cunoșce mai departe interiorul acelei părți a lumii.

Interiorul consiste mai ales din niște deșerturi și locuri mocirlose, unde omul abia poate să pătrundă.

Între Senegambia și Guinea inferioară este un ținut litoral, care în limba locuitorilor de acolo se numeșce Ouankarah. Francesii cari cuprinsesă acel loc, îi detersă numele de Guinea nouă.

Păduri seculare, vegetațiune bogată, bălți și mocirle multe, etă ce se află în acosta provincie, unde numai pe unele riuri poți pătrunde. Locuitorii de acolo, precum arată și ilustrațiunea noastră, șed în niște colibe găsite cu oreșcare gust și cari mai totdeuna au forma unui semicerc.

Omenii au colre brună roșie, umblă mai mult fără vestminte și sânt forte lenioși, căci pământul roditor nu-i sileșce la lucru.

I. H.

Literatură și arte.

Șciri literare și artistice. Dl Dumitru Teleor a scos la București un volum intitulat »Flori de li-

liac» in care a intrunit mai multe lucrări literare ale sale răspândite prin diferite foi și reviste. — *Di Vasile Carp* din România studiază cu mult succes pictura in Viena, lucrând in galeria Belvedere; din Viena se va duce, in octombrie la München. — *La espositia din Paris*, la concursul de belearte, au fost premiați și pictorii români Grigorescu și Mirea.

Un manuscris al lui Eminescu. Ni se atrage atențiunea asupra unui important manuscris filosofic a lui Eminescu. E vorba de o traducțiune comentată din limba germană a uneia din operele celebrului filosof Kant. Opera tradusă este »Critique de la raison pure« partea I, tradusă și însoțită de niște lungi și admirabile comentarii, datorite genialului nostru poet, care se știe că iubiă foarte mult filosofia germană și mai ales pe Kant. E vedit de ce interes este acel însemnat manuscris și care ni se spune că s'ar fi aflând la unii din literații noștri. Cum inse nu șcim anume la ce persoană se află, de aceea atragem și noi atențiunea prietenilor lui Eminescu a căută manuscrisul in cestiune, dându-i cea mai întinsă publicitate.

Isvor de bună stare séu mai multe sute de indreptări și povețe scurte și practice din economia de casă, grădinărit, igienă, economie de câmp și de vite, viierit, conservarea vinului și vinuri de pome, nomărit, albinărit și alte multe terene de deprindere, întocmit de Grigorie Sima, a eșit de sub tipar la Sibiu. Prețul 1 fl. v. a. séu 2 lei 50 bani. Cartea, legată lucuos, e depusă spre vëndare la W. Krafft librar in Sibiu.

Bustul lui Bolintinean. In sfârșit și poetul Bolintinean a ajuns să aibă o bustă la mormântul seu din satul Bolintin-din-Vale nu departe de București. Inițiatorul redicării a fost dl Radulescu-Niger, care a format un comitet pentru adunarea capitalului. Busta e făcută de sculptorul Storck. La inaugurare, care s'a făcut la 25 iunie v. (7 iulie n.) dl Odobescu a ținut un discurs, ér dl Radulescu-Niger a recitat o poesie.

Metoda școlei poporale. Sub acest titlu a publicat dl dr. Petru Pipoș, profesor, partea a doua din lucrarea începută sub titlul acesta. Acésta e partea specială și conține următoarele capitole: Invățământul religiunii, invățământul intuitiv, scriptologia, legendarul, invățământul limbei materne, socóta, geometria, geografia, istoria, istoria naturală, fisica, caligrafia, desenul, cântarea și gimnastica. Prețul 1 fl. Se află de vëndare la Arad.

Teatru și musică.

Societatea pentru fond de teatru român. Comitetul Societății a ținut la 28 iunie ședința sa din urmă, ocupându-se cu pregătirile pentru adunarea generală, care n anul acesta se va ține la Caransebeș. Cu asta ocaziune s'a scontrat și cassa, constatându-se, că fondul Societății s'a urcat peste 50,000 fl. Din Caransebeș ni se scrie, că inteligența română de acolo intrunindu-se a ales un comitet arangiator, care s'a constituit alegându-și president pe dl protopresbiter Andreiu Ghidiu, vicepresident dl Traian Barzu, secretar dnii David Terfeloga și Petru Cornean. Timpul adunării nu s'a ficsat; se crede, că se va pune pe a doua jumătate a lunii lui septembrie.

Teatrul Național din București. Cetim in »Românul«: Se pare că e un făcut cu Teatrul Național. Cu cât mai multă bună voință se arată din partea tuturor pentru readucerea unui mod posibil in merul Teatrului și al bieteii societăți dramatice, cu atât piedicelē se ridică mai mult inaintea tuturor. Com-

punerea trupei de acțiune pentru stagiunea de anul acesta fără triste, n'are noroc. Dón. Manolescu nu s'nt angajați și e foarte probabil că, din parte-le condițiunile oferite pentru angajare fiind grele, ér din partea direcțiunei mijlocele materiale fiind foarte costelive să nu avem plăcerea de a-i aplaudă pe scena Teatrului din București in stagiunea 1889—90. Dl Serghiadi, refuzand să face comitetului teatrelor o garanție de 4 mii lei, cererea dsale de a aduce o trupă de operă italiană, a fost respinsă. »Fântâna Blandusiei« scrie: In fine direcția Teatrului Național a incheiat contractul cu dl Serghiadi pentru aducerea unei trupei italiene de operă in stagiunea de érnă. Dl Serghiade a și plecat in Italia ca să-și compună trupa. Reprezentanțiile de operă vor incepe la 1/13 octombrie.

Concert la Caransebeș. In séra instalării noului episcop de Caransebeș, adevă la 2/14 iulie, societatea română de cântări și musică va da un concert in grădina dela otelul Lichtnackert, sub presiđu dlui Traian Barzu, cu următoarea programă: 1, »Imn ocașional«, cor de bărb. de Czegka. 2, »Sunt soldat român«, cor de bărb. de G. Dima. 3, »M'am plâns odată«, cor de bărb. de * *. 4, »Frumosă copilă«, cor de bărb. de A. Sequens. 5, »Stéua României«, cor de bărb. de Karras. După concert, va urmă petrecere de joc.

Teatru românesc in Basarabia. O parte a trupei ieșene, sub direcțiunea dlor Bobescu și Alecsandrescu, a întreprins un voiaj artistic in Basarabia. Trupa a pornit sâmbătă 27 iunie. De-ocamdată s'a dus la Chișineu unde va da o serie de reprezentațiuni; de aici trupa se va duce in mai multe orașe ale Basarabiei.

Concert românesc la Paris. La 29 iunie a fost la ministerul lucrărilor publice din Paris o serată, la care a cântat lăutarii români. Etă, după »Românul« programa: »Ministère des Travaux Publics.« Programme de la Société du 29 Juin. Concert par la Société des Artistes Roumains. Chef, M. Sava Padurean (Sava pronunțat franțuzeșce vine çava, așa că la întrebarea ce-i făceau la nceput unii cu cuvintele ça va, hein? Pădurean raspundea pe româneșce: da domnule, Sava me chiamă.) Première partie: 1) Marche Roumaine; 2) Valse: »toujours fidèle;« 3) Romance »Steluța«, chant; 4) Solo de violon. M. Pădurean, »violoniste médaillé«; 5) »Tio-Carlée.« La Flûte de Pan. (Me prind pe ce vrei: ghici ce e Tio-Carlée(!?) Seconde Partie: 1) »Nunta tsaranescă«, M. Pădurean; 2) Alza Romantza, Chant; 3) Valse. »Amour et Printemps«; 4) Olteneste; 5) »Surba batuta Cimproi«; 6) »Canalis«, la Flûte de Pan. Ai ghicit ce este, ce pôte fi »Tio-Carlée«, acest cuvânt misterios care aduce cu vorbele chineze, aglutinate? Nu cred; deci să-ți spun eu care me pricep in filologia »boulevardière.« Ascultă și minunează-te: Tio-Carlée — Cio-Carlée — Ciocărlia. Iți place? Succesul lui Pădurean a fost »catapultueux«, adică de dat peste cap. Ministru adică gazda, Escelența Sa ministrul Franței s'a dus la Pădurean și, ca interpret al tuturor invitațiilor sei a strins cordialmente mâna talentatului nostru țigan. Bravo, Pădurene, am çis noi a doua çi, să nu pleci din Paris până nu ți-o stringe și dl Carnot și tóte tăriile și măriile din acest mare și neasemuit oraș.

Ce e nou?

Hymen. Dl Aurel Pop de Giaca, practicant la tribunalul din Oradea-mare, la 1/13 iulie își va serbă cununia cu gentila dșoră Irina Antal, fiica Rds. d.

Augustin Antal, profesor de teologie în Arad și în Sibiu. — *Dl. Ioan Săciu*, avocat în Arad și în Sibiu, însoțitorul *Bortesia* Paguba, fiica dlui Vasiliu Paguba, jude la tribunalul din Arad, la 3/15 iulie s-or ține cununia în catedrala gr. or. română din Arad. — *Dl. Teodor Pinter*, absolvent de teologie al diecesei aradane, la 11 iulie s-a serbat cununia cu dșora Iulia Boeșan, fiica dlui Moise Boeșan administrator protopopesc și paroc în Curtici. — *Dl. Traian Pubici*, profesor de teologie în Arad, își va serba cununia cu dșora Măriora Macsimilian din Stupini duminică în 2/14 iulie. — *Dl. Augustin Fasy*, absolvent de teologie în diecesa Oradea-mare, la 2/14 iulie se va cununa cu dșora Aloisia Pelle, fiica dlui Augustin Pelle paroc-protopop în Pomi, comitatul Sătmăr. — *Dl. Basiliu Szabo*, notar cereual, la 14 iulie se va cununa cu dșora Elisabeta Vasilichi în Năsăud.

Știri personale. *Dl. Ioan Slavici* la 10 iulie s-a încheiat arestul de un an în Vaț pentru delictul de presă, judecat de tribunalul cu jurați din Cluș; redbândându-și libertatea, dl Slavici a pornit cu familia sa la Gräfenberg unde va petrece véra. — *Dl P. P. Carp*, fostul ministrn-president al României, petrece cu familia sa la băile dela Borsec. — *Dl Eugen Pap*, subprocuror în Deva, a fost numit jude la tribunalul de acolo. — *Dl. Petru Ungur*, notar la tribunalul din Brașov, a fost numit subjude la judecătoria cercuală de acolo. — *Dl dr. Ioan Suciu* a făcut cu succes censura de avocat în Budapesta și s-a deschis cancelăria în Arad. — *Dl. Demetriu Bardsosy*, sublocotenent c. r. în rezervă în regimentul de infanterie arhiducele Iosif din Oradea-mare, a depus în zilele trecute în Timișoara esamenul de oficer activ obținând calcul lăudabil.

Părintele Lucaciu achitat. Nici unul din procesele intentate în anii din urmă românilor n'a făcut o senzațiune atât de mare, ca procesul intentat pentru agitare părintelui dr. Vasile Lucaciu și debătut la tribunalul din Sătmăr în zilele de 4—8 iulie. În ziua primă în toate bisericile române din împrejurime s'a ținut liturghie, invocându-se ajutorul Spiritului sânt. La pertractare s'a intrunit totă classa inteligentă română din acele părți, făcând ovațiuni inculpatului, care, apêrat de dl avocat din Cluș Iuliu Coroian, a fost achitat, în mijlocul aplauselor generale ale asistenților. După pertractare s'a dat un banchet strălucit. ■

Parastasul lui Bărnuț, serbarea de doliu a românilor din Selagiu, duminică la 2/14 iulie, în comuna Boeșan-română în Selagiu, unde s'a născut și a murit Bărnuț, are să fie o festivitate imponentă, căci nu numai selăgenii, ci și alți români vor lua parte. Se vor pronunța mai multe discursuri, ér la mormânt se va recita oda din fruntea foii năstre, scrisă anume pentru ocaziunea acésta.

Biserioă și școlă. *Maj. Sa* a dăruit din casetta sa privată 200 fl. pentru biserica gr. c. din Careii-mari, în Sătmăr. — *Instalarea noului episcop de Caransebeș.* Il. Sa dl Nicolae Popea, noul episcop de Caransebeș, sosește la locul reședinței sale ađi în 1/13 iulie după mieđăđi la 2 ore. La gară va fi întâmpinat de consistor și de alte corporațiuni. Apoi va fi condus la biserica catedrală, unde va asistă la rugăciunile de séra. Sămbătă séra reuniunile de cântări vor ține un conduct de facile cu cântări și cuvântări. Duminică dimineța se va face instalarea, după care va urmă primirea corporațiunilor și deputațiunilor în reședința episcopescă. La 3 ore prânđ degală. Séra concert cu petrecere de joc. — *Rds. D. Nicanor Frateș*, protosincel în Sibiu, a fost instituit provisor asesor referent la consistoriul arhidiecesan de acolo, ér nu

precum din scăpare de vedere reproduserăm de curënd. — *In sfêrșit și din diecesa Orădiu-mari* putem să anunțăm ceva de pe terenul învățământului poporal. Acest »ceva« îl înregistrăm din părțile sătmărene. Acolo adecă esistă o reuniune a învățătorilor din archidiaconatul Careii-mari, care va ține adunarea sa generală, sub presidiul protopopului Gavril Lazar, în comuna Vereșmort, la 24 iulie. Reuniunea filială Ardasat-Someș a acestei reuniuni s-a anunțat adunarea în comuna Sasar, pe 20 iunie n., dar nu șcim decă a și țiut-o. În comitatul Biharia și 'n celelalte părți aparținătore diecesei oradane, nu esistă nici o reuniune învățătorescă; a fost una în Letamare, dar a încetal și aceea. — *Reuniunea învățătorilor români gr. c. din Marămureș* a ținut adunarea sa generală în comuna Strimtura la 31 maiu, sub presidiul administratorului vicarial Titu Budu. Cu asta ocaziune învățătorul George Băiaș ținū prelegere practică cu elevii sei, ér inv. D. Vereș ceti critica sa asupra lucrării învățătorului D. Botiș intitulată »Școla poporală ca școlă de educațiune.« — *La Cluș* Reuniunea fondului pentru înființarea unei școle române de fete la 17 iulie își va ține adunarea sub presidiul dlui Ales. Bohățel, secretar dl dr. Gr. Silași. — *Studentii români în Sighetul-Marmăței* s'au urcat în anul școlar trecut la numărul 47, afară de 10 privațiști. Din cei 47 au studiat în gimnasiul catolic inferior 26, ér la cel calvin 21. Din aceștia după cum ne spune »Gutinu« 40 sânt marămureșeni. 7 din comitatele învecinate. Mai sânt încă 6 studenți la drept și 2 la preparandie. Din cei 47, în internatul Asociațiunii marămureșene au fost ținūți 28. — *Școla română elementară de fete din Sibiu*, susținută de Reuniunea femeilor române, a ținut esamenul seu la 14/26 iunie, sub conducerea dnei presidente Maria Cosma, asistând în numele Esc. Sale arhiepiscopului și mitropolitului Miron Romannl, Pré Cuvioșia sa dl vicar arhiepiscopesc dr. Ilarion Pușcariu, apoi baronul Urs și alți bărbați din elitea societății române. Esamenul a reușit bine, și 'n stêrșit dna presidentă rostī un discurs bine simțit, asemenea vorbi și dl vicariu. — *Tot acolo școla civilă de fete* susținută de Asociațiunea transilvană a ținut esamenele sale la 27 și 28 iunie-n. sub conducerea dlui George Baritiu, presidentul Asociațiunii, asistat de mai mulți membri ai comitetului și luând parte părinții fetelor viniți din toate părțile locuite de români. Esamenele au mulțămīt pe toți, aducând felicitări atât dșorei directore, cât și intregului corp profesoral. Încheierea festivă s'a ținut în 29 iunie n., cu care ocaziune dl Baritiu rostī o cuvântare ce muia inimele tuturor și mai cu sémă a mamelor.

Asociațiunea transilvană. *Despărțământul Hațeg* a ținut adunarea sa generală în 24 iunie, cu care ocaziune s'au încassat 124 fl. și comitetul s'a constituit astfel: Director dl Ioan Raț protopresbiter; cassar dl Alesandru Serafin, senator; controlor dl Mihail Bontescu, avocat; actuar dl Nic. Trimbițoniū. învățător; membri în comitet, afară de cei de sus: dnii Ioan Ianza vicar; Stefan Șelar, neguțtor și Aurel Pop Bociată protopop. — *Despărțământul Abrud* va ține adunarea sa generală la 16/28 iulie în comuna Bucium-Șasa, ér la cas de timp favorabil sub »Detunata«; directorul despărțământului e dl Ioan Danciu, secretar dl I. Todeș.

Școla românească de fete din Șimleu, înființată și susținută de Reuniunea femeilor române din Selagiu, a ținut la 27 iunie n. primul seu esamen, la care a luat parte un public numeros. Resultatul a făcut cea mai bună impresiune și toți au felicitat pe dșora profesore Mariți Lapuștean, care în timpul scurt de un an a produs o adevărată minune. Ceea ce a

surprins mai plăcut pe asistenți, a fost pronunțarea corectă a limbei române de către eleve. Dșora Elena Moldovan a declamat cu atâta efect poezia »Cătră renegați« de Iosif Vulcan, încât la cerere generală a trebuit s'o repeteze. Bine au declamat și dșorele Lucreția Moisi și Elena Pop. Sêra s'a dat o petrecere în folosul școlii. La examen a fost de față și dnele Maria Cosma din Șimleu, Emilia Pop din Zêlau, Elena Longin n. Pop din Deva și Eleonora Nichita din Zêlau.

Reuniunea femeilor române selăgene va ține adunarea sa generală în anul acesta în comuna Trăznea la 6 august n. sub presiul d. domnei Clara Maniu, secretar neobositul d. Andrei Cosma. Sêra se va ține și o petrecere cu joc, cu care ocaziune se va face și o tombolă de obiecte dăruite spre scopul acesta de damele române selăgene și de alți spriginitori ai culturii naționale.

Petrecere de veră în Șimleu. Cu ocaziunea examenului școlii române de fete din Șimleu, s'a dat acolo în sêra aceea, la 27 iunie, o petrecere de veră în folosul numitei școlii, care a reușit escelent, cu tôte că publicul, din cauza unui doliu intervenit, n'a fost tocmai atât de mare, precum s'ar fi putut aștepta în alte impregiurări și dela niște oameni plini de zel, cum sânt românii din Selagiu. Au fost de față și d. domnele Maria Cosma, Marcus, Lăpuștean, Orosz din Șimleu, Pocola din Boeșă-română, Maior din Chilioara, Vajda și Hoblea din Căreștelec. Sima din Șumal, Bărnuț din Halmoșd, Bran din Unimet, Stancu din Zalnoc și domnișorele Aurelia Cosma, Marița Lăpuștean din Șimleu, Cornelia Vajda din Căreștelec, Teresia Bran din Unimet, Ana Maior din Chilioara, Veronica Olar și V. Pocola din Boeșă-română, T. Șimonca din Babța, surorile Coste din Peceiu. Petrecerea a ținut până 'n dori.

Reuniunea femeilor române din Cluș și giur a ținut joi la 11 iulie o nouă adunare pentru modificarea unor paragrafi din statutele votate, de astadată au decis cei prezenți, fără considerare la număr. Presidenta interimală a Reuniunii e dna Ana Papp-Lemeny, secretar dl Basiliu Podoba.

Bal la Șomcuta-mare. Tinerimea română din Chior va arangia la 18 iulie n. bal în fosta sală comitatensă din Șomcuta-mare, în favorul bisericii române care are să se edifice acolo. Ne mirăm, că tinerimea din Chior nu mai continuă a da cu ocaziuni de acestea și câte o reprezentație teatrală și concert, ceea ce a început cu succes la adunarea Societății pentru fond de teatru român. Comitetul arangiator se compune din următorii d. ni: Ioan Anca, N. Bruchental, Vasiliu Butean, Ioan Chiș, Alecsiu Ilieș, Ioan Lengyel, Sigismund Lengyel, Simeon Meci, Georgiu Moldovan, Iuliu Moldovan, Augustin Moldovan, Iuliu Pop, Petru Petrișor, Vasiliu Pop, Ioan Șavanyu, Demetriu Sav, Alesandru Șimon, Simeon Szabó, Stefan Szabo, Nicolau Tinc, Petru Vaida, Vasiliu Vaida.

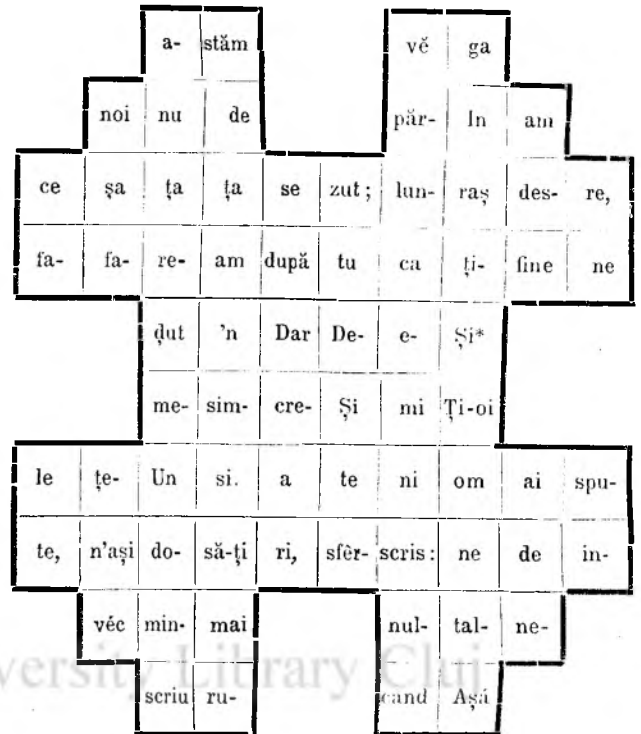
Petrecere cu joc în Lugos. Junimea academică română din Lugos a arangiat joi la 11 iulie n. în grădina otelului »Concordia« o petrecere cu joc. În fruntea comitetului arangiator au fost dnii C. Bredecian president, S Dogar stud. med., L. Tempea stud. med., T. Stoicanescu stud. filos. Venitul a fost destinat pentru stégul cântăreților.

Pentru corset. Scriitorilor, voi cari ați criticat întrebuintărea corsetului pe motiv că e un instrument de tortură, inventat în evul mediu înapoi, ați comis o mare greșelă!.. Așa se exprimă un țiar din Paris. Și ea probă aduce, că corsetul eră în us încă din anticitate. S'a făcut țilele trecute descoperiri, că

frumosele femei, contimporane cu Pericle, purau corsete. Ministerul comerțului frances a primit țilele trecute pe dnii Ralli și Apostolides, doisavanți greci, delegați din partea guvernului elenic, la espositia din Paris; ei i-au arătat fotografiile mai multor anticități grecești între care se află și niște chipuri de corsete.

Ghicitore de șac.

De Angelina Popovici.

Se pôte deslegă după promenada calului.

Terminul de deslegare e 30 iuliu. Ca totdeuna și de asta-dată se va sorti o carte între deslegători.

*

Deslegarea logogrifului din nr. 9:

»Ianuarie.«

Deslegare bună primirăm dela d. domnele și domnișorele Amalia Crișan, Cornelia Lupu, Aurelia Cosma, Elena Klének, Rosalia Beleş, Iosefina Pop, Ana Popescu.

Premiul l'a dobândit dna Amalia Crișan.

Călindarul sêptemănei.

D.ia sêpt.	Călindarul vechiu	Calind. nou	Sorele
Dumin. 5	dupa Rusali, Ev. dela Mafeiu c. 8, gl. 4, a inv. 5.	res	ap.
Duminea	2 Vest. Preacuratei	14 Carolina	4 19 7 52
Luni	3 Mart. Iachint	15 Imp. Apost.	4 20 7 52
Marți	4 Par. Andreiu Crit.	16 Walter	4 21 7 51
Mercuri	5 Par. Athan si Athon	17 Alexiu	4 22 7 50
Joi	6 Cuv. Sisionie	18 Rosina	4 22 7 50
Vineri	7 Cuv. Toma	19 Mariana	4 23 7 49
Sâmbătă	8 Mart. Protopie	20 Iiie	4 24 7 48

Semestrul ianuarie-junie s'a 'nceiat cu nr. 26. Rugăm pe abonați să binevoescă a-și innoi abonamentele de timpuriu; cei ce nu mai vor să fie abonați, sânt rugați a ne înapoiă numărul acesta, ca să le sistăm espedarea.

Proprietar, redactor respundător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Otto Hugel în Oradea-mare.